

Barn i förvar – polisens beslut strider mot utlänningslagen

Asylsökande barn får inte hållas i förvar längre än sex dagar enligt svensk lag. Trots det visar statistik som SocialPolitik begärt ut att barn suttit inlåsta på Migrationsverkets förvar mycket längre än så, i vissa fall flera veckor. I nästan samtliga fall var det Polismyndigheten som tagit besluten om förvar.

Under sent 80-tal och tidigt 90-tal låste den svenska staten in allt fler barn i förvar i väntan på avvisning. Mellan 1988 och 1991 ökade antalet barn i förvar drastiskt och närmre en femtedel av dem satt inlåsta i längre än 72 timmar. Regeringen Bildt kallade ökningen "helt oacceptabel" och i en proposition från 1992 föreslogs bland annat en tidsbegränsning på hur länge dessa barn får vara inlåsta.

Resultatet blev en ny bestämmelse i utlänningslagen. Maximalt 72 timmar skulle nu ett barn kunna hållas enligt riksdagen. Åtgärden ifrågasattes av Rikspolisstyrelsen som menade att flygplan kan vara fullbokade och att tre dagar inte alltid räcker för att genomföra en avvisning.

Sedan dess har utlänningslagen reviderats flera gånger. Ordet "barn" har till exempel kommit att omdefinieras till alla som inte är 18 år fyllda, istället för personer under 16 år. Maxgränsen om att barn endast får hållas i förvar i 72 timmar finns kvar. Tiden har dock, såsom Rikspolisstyrelsen önskade, förlängts.

Från 2005 gäller att förvarstagandet av ett barn kan förlängas med ytterligare 72 timmar i undantagsfall. Migrationsverket beskriver det rådande rättsläget på sin hemsida:

"Ett barn får hållas i förvar i högst 72 timmar. Om det finns synnerliga skäl kan tiden förlängas med ytterligare 72 timmar,

men aldrig längre än så.”

Men när SocialPolitik går igenom statistiken som begärts ut från myndigheten så uppenbaras en annan bild. Det är fortfarande ovanligt att barn sätts i förvar i Sverige, men andelen barn som hålls förvarstagna en längre period förvånar.

Totalt hölls 27 barn i myndighetens förvar mellan 2018 och 2020. Elva av dessa barn hölls frihetsberövade längre än 144 timmar. I genomsnitt höll man barnen i strax över en vecka. De är i förvar med sina föräldrar.

Det är oftast pojkar mellan 16–17 år som frihetsberövas längst tid. Bland annat hölls en pojke i förvar i 12 dagar. En annan i 22 dagar. I ett fall från 2019 frihetsberövades en pojke i hela 45 dagar, eller uppemot 1080 timmar.

Även bland de yngsta barnen finns exempel på de som frihetsberövats långt över 144 timmar. 2018 satt två flickor i Migrationsverkets förvar i 19 dagar. De var under sex år gamla. Samma år förvarstogs tre andra flickor i samma åldersgrupp i åtta dagar.

Hur är det möjligt att gång på gång överskrida 144-timmarsregeln och frihetsberöva barn i veckor? SocialPolitik kontaktade Migrationsverket för att ställa frågan. Först ifrågasatte myndigheten statistiken, trots att de själva var källan till den. Till sist landade presstjänsten i en skriftlig kommentar.

”Ett barn får vara förvarstagen i högst 72 timmar men om det finns synnerliga skäl kan tiden förlängas med ytterligare 72 timmar enligt utlänningslagen... Det kan förekomma att ett barn hålls längre tid i förvar i ett så kallat Dublinärende, eftersom tidsfristerna i utlänningslagen inte gäller där.”

Dublinförordningen kom till för att förhindra migranter att starta asylprocesser i flera länder samtidigt. Genom regelverket infördes det som ibland brukar kallas för ”principen om första asylland”. Det är möjligtvis mindre känt att förordningen även innehåller regler som ger medlemsstaterna rätt att frihetsberöva asylsökande genom

förvarsbeslut.

I ett skriftligt svar till SocialPolitik hänvisar Migrationsverkets presstjänst till ett rättsligt ställningstagande, som myndigheten fattat rörande just förvar med stöd av Dublinförordningen. Enligt Migrationsverket så ger förordningen EUs medlemsstater rätt att frihetsberöva ett barn i två olika fall.

1. Om myndigheten inte tror att barnet är under 18 år.
2. Om myndigheten tror att barnet ska fly eller gömma sig på grund av rädsla att skickas till "första asylland".

I ställningstagandet står att "Dublin-förordningens reglering om förvar skiljer inte mellan barn och vuxna. Detta innebär att förordningen i sin ordalydelse är direkt tillämplig även när det gäller barn".

Michael Williams, som är vice ordförande i Flyktingorganisationernas Riksråd (FARR), håller inte med om myndighetens bedömning av rättsläget. Han säger att myndigheten har rätt i att Dublinförordningen står över utlänningslagen.

Men det rättsfall från Migrationsöverdomstolen, som Migrationsverket hänvisar till, skriver inte ordagrant att barn kan likställas med vuxna när det rör frågor om förvarsvistelser. Williams fortsätter med att referera till förordningen:

– Enligt artikel 6 i Dublinförordningen ska barnets bästa vara en fråga av största vikt för medlemsstaterna vid alla förfaranden som föreskrivs i förordningen, och detta måste beaktas i varje enskilt ärende där barn berörs av ett beslut om förvar.

Michael Williams säger att bara för att man inte nämner barn i Dublinförordningen när man talar om förvarsbeslut, så betyder det inte att man kan behandla dem som vuxna, och att artikel 6 i förordningen tyder på motsatsen.

Vid ett senare skede återkommer Migrationsverket, då har deras

sakkunniga gått igenom samtliga 27 ärenden. Där framkommer det att i endast två av fallen har det varit Migrationsverket som tagit förvarsbesluten. I båda dessa ärenden var förvarslängden ett dygn. I resterande 25 fall har Polismyndigheten varit den verkställande myndigheten.

Genom en ändring i den svenska utlänningsförordningen år 1987 avskaffades möjligheten att placera dessa barn på kriminalvårdsanstalter och i allmänna häkten. 1989 avskaffades även möjligheten att sätta dem i polisarrest. Därav hamnar alla barn i liknande situation hos Migrationsverket, oavsett vilken myndighet som fattat beslutet.

När SocialPolitik kontaktar Polismyndig-heten svarar de inte på frågan om hur det ser på att frihetsberöva barn längre än vad utlänningslagen tillåter. Inte heller svarar de på hur de generellt ser på att hålla barn frihetsberövade i flera veckor. Men i ett kort svar från gränspolisen meddelar de:

– Vi är mycket restriktiva med att ta barn i förvar och det är en absolut sista åtgärd när andra medel inte står till buds. Det kan handla om att en förälder avviker och där verkställighet utan förvar av barnen potentiellt skulle medföra att familjen skulle splittras i och med verkställighet.

Polismyndigheten har en liknande syn på rättsläget som Migrationsverket.

– Det rör förvar enligt Dublinförordningen. Tidsfristerna i förordningen gör inte skillnad på vuxna och barn. Därför kan det bli längre förvarstider än de tidsfrister som finns i Utlänningslagen (72+72H).

Migrationsverket varken kommenterar eller omprövar andra myndigheters förvarsbeslut. Oavsett om de sitter i deras lokaler eller inte. Om beslutet skulle överklagas så skulle det i dessa fall vara polisen som är part i domstolsprocessen. Enligt Williams kan det vara bra på sätt och vis att man inte infört särregler till utlänningslagen, utan istället väljer att referera till Dublinförordningen vid dessa fall. Men han

är förvånad att man i en tredjedel av fallen överstiger det man från nationellt håll anser vara lämpligt.

När denna artikel skrivs låter Migrationsverket meddela att just nu sitter inga barn i deras förvar. Men så länge de svenska myndigheterna fortsätter tolka rättsläget på ett sätt där barn likställs med vuxna så finns det inget som hindrar dem att fortsätta denna praxis i framtiden.

Enligt Williams så kan vi fråga oss:

– Ska vi i Sverige, som generellt sett lägger stor tyngd vid barns rättigheter acceptera detta?

Text: Siavash Golzadeh

Bild: Helena Östlund

Läs mer:

[Flyktingorganisationerna Riksråd](#), FARR